

Informacja Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr 21/2016

w sprawie

zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej, o którym mowa w art. 42 ust. 2 ustawy o odnawialnych źródłach energii w kontekście regulacji dotyczących zasad bilansowania handlowego

W związku z pojawiającymi się wątpliwościami uczestników rynku energii dotyczącymi zasad realizacji przez sprzedawcę zobowiązanego obowiązku zakupu, o którym mowa w art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2015 r., poz. 478 z późn. zm, dalej „uOZE”), w kontekście art. 43 tej ustawy i regulowanych ustawą - Prawo energetyczne zagadnień dotyczących bilansowania handlowego uprzejmie informuję, co następuje.

Z chwilą wejścia w życie wszystkich przepisów rozdziału 4 uOZE, zostaną określone nowe mechanizmy i instrumenty wspierające wytwarzanie energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, w instalacjach odnawialnego źródła energii, dokonując tym samym zmiany niektórych zasad funkcjonujących dotychczas na rynku elektroenergetycznym.

I. Ustawowe podstawy obowiązku

Zgodnie z art. 42 ust. 1 uOZE, sprzedawca zobowiązany dokonuje zakupu oferowanej energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii wytworzonej w:

- 1) instalacji odnawialnego źródła energii innej niż mikroinstalacja, w tym energii elektrycznej wytworzonej w okresie rozruchu technologicznego tej instalacji, w której energia elektryczna została wytworzona po raz pierwszy przed dniem wejścia w życie rozdziału 4;
- 2) instalacji odnawialnego źródła energii innej niż mikroinstalacja, zmodernizowanej po dniu wejścia w życie rozdziału 4.

Zgodnie natomiast z art. 42 ust. 5 uOZE sprzedawca zobowiązany dokonuje zakupu oferowanej energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii w okresie rozruchu technologicznego instalacji odnawialnego źródła energii, nie dłużej niż przez 90 dni, licząc od dnia pierwszego wprowadzenia energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii do sieci właściwego operatora, z wyłączeniem instalacji spalania wielopaliwowego oraz dedykowanej instalacji spalania wielopaliwowego.

Warunkiem zakupu przez sprzedawcę zobowiązanego tej energii, jest **zaoferowanie** sprzedaży całej **wytworzonej i wprowadzonej** do sieci (przesyłowej lub dystrybucyjnej) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w instalacji odnawialnego źródła energii, w okresie **co najmniej 90 następujących po sobie dni kalendarzowych** (art. 42 ust. 2 uOZE). Zakup ten odbywa się po cenie, która stanowi równowartość średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale, o której mowa w art. 23 ust. 2 pkt 18a ustawy - Prawo energetyczne (dalej – „średnia cena sprzedaży”). Jednocześnie, zgodnie z art. 43 ust. 2 uOZE, cena zakupu energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, o której mowa w art. 42 ust. 1 i 5, wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej **mniejszej niż 500 kW**, nie zawiera opłaty za bilansowanie handlowe. Zgodnie natomiast z art. 92 ust. 2, koszty bilansowania handlowego energii wytworzonej w instalacjach odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 500 kW pokrywają w całości sprzedawcy zobowiązani. **Tym samym ustawodawca w ustawie OZE uregulował tylko kwestie dotyczące bilansowania handlowego dla jednostek do 500 kW.**

Pod pojęciem sprzedawcy zobowiązanego należy rozumieć sprzedawcę energii elektrycznej wyznaczonego w trybie art. 40 uOZE. Na mocy przepisów przejściowych, do czasu rozpoczęcia przez sprzedawcę zobowiązanego zakupu energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnego źródła energii, podmiotem obowiązującym do zakupu energii elektrycznej, o której mowa w powołanej ustawie, jest sprzedawca z urzędu w rozumieniu ustawy-Prawo energetyczne.

II. Zakres obowiązku zakupu

Publicznoprawny obowiązek sformułowany w art. 42 ust. 1 uOZE nie posiada charakteru bezwzględnego i uzależniony jest od spełnienia określonych w art. 42 ust. 2

uOZE przesłanek. Przepis ten obliguje sprzedawcę zobowiązanego do zakupu w przypadku spełnienia się kumulatywnie następujących warunków:

- 1) zaoferowania sprzedaży energii,
- 2) sprzedaży całej wytworzonej i wprowadzonej do sieci (przesyłowej lub dystrybucyjnej) energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii w instalacji odnawialnego źródła energii (przepis posługuje się spójnikiem „i” zatem mamy tu do czynienia z koniunkcją dwóch przesłanek, obowiązek dotyczy tylko energii wytworzonej którą wytwórca wprowadził do sieci),
- 3) w okresie co najmniej 90 następujących po sobie dni kalendarzowych.

Przedmiotowa regulacja pełni zatem funkcję gwarancyjną zarówno dla wytwórcy, przejawiającą się w spoczywającym na sprzedawcy zobowiązanym publicznoprawnym obowiązku zakupu wytworzonej, oferowanej i wprowadzonej do sieci (całej energii, która przepłynęła przez urządzenia pomiarowo-rozliczeniowe) energii elektrycznej po określonej cenie jak i dla sprzedawcy wskazując te sytuacje, w których nie będzie na nim spoczywał omawiany obowiązek publicznoprawny.

III. Moc źródła a zasady bilansowania

Kształtując obowiązek zakupu, ustawodawca odmiennie uregulował zasady rozliczeń z tego tytułu dla energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii w zależności od wielkości mocy zainstalowanej elektrycznej.

Stosownie do wskazanego powyżej brzmienia art. 43 ust. 2 uOZE, cena zakupu energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, o której mowa w art. 42 ust. 1 i 5, wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 500 kW, nie zawiera opłaty za bilansowanie handlowe. Z kolei w świetle art. 92 ust. 2 koszty bilansowania handlowego energii wytworzonej w instalacjach odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 500 kW pokrywają w całości sprzedawcy zobowiązani. Ustawa nie określa zatem odmiennych od standardowych zasad rozliczania kosztów bilansowania handlowego dla jednostek o mocy 500 kW i większej. Taka interpretacja tych przepisów znajduje dodatkowe potwierdzenie w zapisach art. 42 ust. 6 i 9 Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem*

wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (L 187/1(1))¹, oraz wytycznych KE w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (C 200/1)².

Uwzględniając powyższe należy wskazać że ustawa o odnawialnych źródłach energii uregulowała zagadnienia dotyczące obowiązku zakupu i bilansowania handlowego dla jednostek do 500 kW, w pozostałym zakresie pozostawiając to regulacjom (zasadom) ogólnym, które zostały określone w ustawie – Prawo energetyczne. Zatem to ta ostatnia ustawa reguluje zasady współpracy z tzw. podmiotami odpowiedzialnymi za bilansowanie handlowe. Wskazany powyżej art. 42 ust. 2 uOZE określił jedynie zakres obowiązku zakupu nałożony na sprzedawcę zobowiązanego, kształtując tym samym precyzyjnie zakres obowiązku publicznoprawnego. Tak ukształtowany obowiązek **nie uprawnia do twierdzenia**, że w ramach jego realizacji wytwórca jest zobowiązany do powierzenia tylko i wyłącznie sprzedawcy zobowiązanemu usługi bilansowania handlowego (brak bowiem takiego wyraźnego przepisu prawnego, a obowiązku nie można domniemywać). Uwzględniając zatem fakt, że uOZE nie określiła odmiennie od regulacji zawartych w ustawie - Prawo energetyczne zasad bilansowania dla **jednostek o mocy 500 kW i więcej, to takie jednostki wytwórcze mogą zostać obciążone kosztami bilansowania**.

Jednocześnie zakres ukształtowania omawianego obowiązku publicznoprawnego, o którym mowa w art. 42 ust. 2 uOZE pozwala na przyjęcie, że regulacje prawne przyjęte

¹ 6. Beneficjenci pomocy podlegają **standardowym obowiązkom związanym z bilansowaniem**. Beneficjenci mogą zlecać obowiązki związane z bilansowaniem innym przedsiębiorstwom w ich imieniu, m.in. koncentratorom.

9. Warunki określone w ust. 5, 6 i 7 nie mają zastosowania do pomocy operacyjnej przyznanej instalacjom o zainstalowanej mocy wytwórczej **poniżej 500 kW** na produkcję energii elektrycznej ze wszystkich źródeł odnawialnych z wyjątkiem energii wiatrowej, w przypadku gdy warunki te nie mają zastosowania do pomocy udzielanej na instalacje o zainstalowanej mocy wytwórczej poniżej 3 MW lub instalacje składające się z mniej niż 3 jednostek wytwórczych.

² 3.3.2. Pomoc operacyjna na energię ze źródeł odnawialnych

3.3.2.1. Pomoc na energię elektryczną ze źródeł odnawialnych

(124) Dla stymulowania integracji rynku energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych ważne jest, aby beneficjenci sprzedawali swoją energię elektryczną bezpośrednio na rynku, podlegając wymogom tego rynku. Od dnia 1 stycznia 2016 r. wszystkie nowe programy i środki pomocy muszą spełniać łącznie następujące warunki:

a) pomocy udziela się jako premii w uzupełnieniu do ceny rynkowej (premia), w jakiej wytwórcy sprzedają swoją energię elektryczną bezpośrednio na rynku;

b) na beneficjentach **cięży standardowa odpowiedzialność za bilansowanie** (65), chyba że nie istnieją płynne rynki dnia bieżącego; oraz

c) wprowadzono środki mające zapewnić, aby producenci nie mieli motywacji do wytwarzania energii elektrycznej w ujemnych cenach.

(125) Warunki określone w pkt (124) nie mają zastosowania do instalacji o mocy elektrycznej zainstalowanej **poniżej 500 kW** oraz do projektów demonstracyjnych, z wykluczeniem energii elektrycznej z instalacji wykorzystujących energię wiatrową, w przypadku której ma zastosowanie moc elektryczna zainstalowana 3 MW lub 3 jednostki wytwórcze.

w uOZE, odnoszące się do kwestii ustalania zasad bilansowania handlowego, w tym również dotyczące wynikających z niego kosztów, są immanentnie związane z przedmiotem **umowy sprzedaży**, której obowiązek zawarcia – przez sprzedawcę zobowiązanego (obecnie sprzedawcę z urzędu) - wynika z normy określonej w art. 42 ust. 1 i 2 uOZE. Jest to obowiązek publicznoprawny zabezpieczony zarówno możliwością rozstrzygnięcia sporów, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, jak i możliwością wymierzenia równoległe kary, o której mowa w art. 168 pkt 3 uOZE (jeśli sprzedawca zobowiązany odmawiałby zakupu energii pochodzącej z uprawnionych instalacji odnawialnego źródła energii). Warto także przypomnieć, że o rozstrzygnięcie takiego sporu wystąpić może zarówno źródło wytwórcze, jak i sprzedawca, który jako podmiot, na którym ciąży wspomniany obowiązek publicznoprawny powinien zawsze zmierzać do uregulowania wspomnianego stanu prawnego. Zatem wszelkie działania w tym obszarze organu regulacyjnego są uzależnione od zaistnienia określonego sporu między przedsiębiorstwami energetycznymi i złożenia odpowiedniego wniosku.

IV. Stanowisko regulacyjne

Uwzględniając przedstawione powyżej normy prawne należy wskazać, że **nie znajdują uzasadnienia** działania sprzedawców z urzędu polegające na:

1. **uzależnianiu** zawarcia z wytwórcami energii odnawialnej umowy sprzedaży energii elektrycznej, od uregulowania kwestii dotyczących bilansowania handlowego tylko ze sprzedawcą z urzędu, w której sprzedawca arbitralnie określi opłatę z tego tytułu albo
2. określaniu akceptowalnych tylko dla sprzedawcy zasady bilansowania handlowego w sytuacji wyboru innego niż sprzedawca podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe (np. żądania złożenia 90-dniowego grafiku bez możliwości jakiegokolwiek korekty).

Wytwórcy mają bowiem - co do zasady - prawo wyboru innego podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe, bądź w określonych przypadkach mogą tę funkcję wypełniać samodzielnie. Natomiast, opłaty powstałe w związku ze świadczoną usługą nie powinny być ustalane dowolnie, ale winny odzwierciedlać rzeczywiste koszty jej świadczenia.

Biorąc zatem pod uwagę ewentualny stan prawny, który może ukształtować się w wyniku wejścia w życie art. 42 ust. 2 uOZE w kontekście regulacji ustawy – Prawo energetyczne dotyczących zasad funkcjonowania podmiotów odpowiedzialnych za

bilansowanie handlowe i **możliwości rozstrzygnięcia sporów** dotyczących umowy sprzedaży energii oraz wymierzania kar pieniężnych należy podkreślić, że dokonując takich rozstrzygnięć, organ regulacyjny będzie kierował się następującymi zasadami:

1. Bilansowanie handlowe sprzedawcy na terenie działania jednego OSD może prowadzić więcej niż jeden podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe;
2. Wytwórca OZE również po wejściu w życie rozdziału 4 uOZE, przy aktualnym brzemieniu omawianych przepisów, ma prawo do wskazania dowolnego podmiotu odpowiedzialnego za bilansowanie handlowe;
3. Wytwórca OZE wybierając podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe inny niż sprzedawca zobowiązany (sprzedawca z urzędu) powinien w umowie zobowiązać wybrany podmiot odpowiedzialny za bilansowanie handlowe do zawarcia stosownej umowy ze sprzedawcą zobowiązanym (sprzedawcą z urzędu), której przedmiotem będzie przekazywanie informacji dotyczących bilansowania handlowego, a także – opcjonalnie – prowadzenie rozliczeń za niezbilansowanie;
4. Wytwórcy OZE powinno przysługiwać prawo do określania przez siebie i zgłaszania grafiku handlowego w każdej dobie, a także jego korekty najpóźniej na dwie godziny przed rzeczywistą produkcją energii elektrycznej;
5. W umowie sprzedaży energii elektrycznej zawartej pomiędzy wytwórcą OZE i sprzedawcą zobowiązanym (sprzedawcą z urzędu) powinny zostać określone zasady rozliczeń za energię wg. następującego schematu:
 - 1) sprzedawca z urzędu jest zobowiązany do zakupu całej wytworzonej i wprowadzonej do sieci energii elektrycznej po cenie określonej w ustawie, z zastrzeżeniem pkt 2) i 3) poniżej;
 - 2) za energię elektryczną zaoferowaną na co najmniej dwie godziny przed terminem jej wytworzenia i wprowadzenia do sieci sprzedawca zobowiązany (sprzedawca z urzędu) jest zobligowany do zapłaty średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale ogłoszonej przez Prezesa URE;
 - 3) za różnicę pomiędzy energią elektryczną zaoferowaną a energią elektryczną rzeczywiście wyprodukowaną i wprowadzoną do sieci rozliczenia powinny być prowadzone z zastosowaniem:
 - a) mniejszej z dwóch cen: (i) Cena Rozliczeniowa Odchylenia zakupu (CROz) wyznaczana i publikowana na Rynku Bilansującym prowadzonym przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, oraz (ii) średnia

cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale wyznaczana i publikowana przez Prezesa URE - w przypadku, gdy ilość energii elektrycznej wyprodukowanej i wprowadzonej do sieci jest większa niż ilość energii elektrycznej zaoferowanej; tym samym rozliczenie to stanowi korektę wynagrodzenia wytwórcy OZE (*in plus*) za różnicę pomiędzy energią zaoferowaną a rzeczywiście wytworzoną i wprowadzoną do sieci energią elektryczną;

- b) większej z dwóch cen: (i) Cena Rozliczeniowa Odchylenia sprzedaży (CROs) wyznaczana i publikowana na Rynku Bilansującym prowadzonym przez operatora systemu przesyłowego elektroenergetycznego, oraz (ii) średnia cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym w poprzednim kwartale wyznaczana i publikowana przez Prezesa URE - w przypadku, gdy ilość energii elektrycznej wyprodukowanej i wprowadzonej do sieci jest mniejsza niż ilość energii elektrycznej zaoferowanej; tym samym rozliczenie to stanowi korektę wynagrodzenia wytwórcy OZE (*in minus*) za różnicę pomiędzy zaoferowaną a rzeczywiście wytworzoną i wprowadzoną do sieci energią elektryczną.

Jednocześnie informuję, że wytwórcy energii z instalacji odnawialnego źródła energii, jak i sprzedawcy zobowiązani mogą zgłaszać wnioski o rozstrzygnięcie ewentualnego sporu dotyczącego odmowy zawarcia umowy sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, w trybie art. 8 ust. 1 ustawy - Prawo energetyczne, do właściwych Oddziałów Terenowych URE.